

Özel Gereksinimli Bireylerde
Hipoterapi
Uygulamaları

Fizyoterapist
Cem GEZGİN

Hipokrat
Yayıncılık

© 2021 Özel Gereksinimli Bireylerde Hipoterapi Uygulamaları

ISBN: 978-625-7399-02-9

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Yazar

Fizyoterapist

Cem GEZGİN

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Ankara Özgür Matbaacılık Basım Yayın Dađ. San. Tic. A.Ş.

1250 Cadde No: 25 Ostim OSB Yenimahalle / Ankara

Hipokrat
Yayıncılık

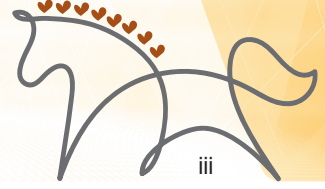
Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye

Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA

www.hipokratkitabevi.com

Önsöz

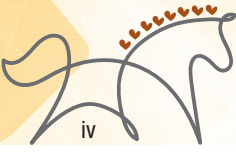
Değerli Okuyucular,

Sözlerime başlarken Türkiye’de hipoterapi ile ilgili ilk kitap olan; sevgili öğrencim ve meslektaşım Fizyoterapist Cem Gezgin tarafından yazılan ve benim de keyifle okuyarak editörlüğünü yaptığım “Özel Gereksinimli Bireylerde Hipoterapi Uygulamaları” kitabının önsözünü yazmanın benim için ayrıca gurur verici olduğunu belirtmek istiyorum.

Hipoterapi; atların terapötik bir yaklaşım olarak duyuşsal, bilişsel, psikososyal ve nöromotor sisteme etkilerinden dolayı daha çok fizyoterapistler ve ergoterapistler tarafından özel gereksinimli bireylerde kullanılan bir destek terapi yöntemidir. Terapistler hipoterapidaki stratejileri kendi terapi planlarına entegre ederek amaçları doğrultusunda adapte eder ve uygularlar.

Hipoterapinin yurtdışında uzun zamandır özel gereksinimli çocuklar ve yetişkinler için kanıta dayalı bir destek terapi yöntemi olarak kullanıldığını görmekteyiz. Ülkemizde de hipoterapi uygulamalarının destek terapi yöntemi olarak özel gereksinimli çocuklarda uygulanması kas kuvveti, koordinasyon, denge, duyu bütünleme, günlük yaşam aktiviteleri için ince motor becerilerin geliştirilmesi, bilişsel beceriler, motivasyonun artması, tedaviye aktif katılım ve psikososyal faydalar sağlaması açısından oldukça önem taşımaktadır.

Bu kitap özel gereksinimli çocuklarla uzun yıllardır özveri ile çalışan ve alanında çok deneyimli ve başarılı meslektaşım Fizyoterapist Cem Gezgin tarafından yazılmıştır. Fizyoterapist Cem Gezgin aynı zamanda yaklaşık 15 yıldır özel gereksinimli çocuklara hipoterapi uygulaması yapmakta ve hipoterapinin Türkiye’de gelişimi ve yaygınlaşması için de çalışmalar yürütmektedir. Kapsamlı bir içeriğe sahip ve Cem Gezgin’in uzun yılların deneyimiyle hazırlanmış olan elinizdeki bu kitap hipoterapi alanında Ülkemizde yayınlanmış olan ilk bilimsel rehber kitap niteliği taşımaktadır. Kitaptaki bölümler aktivite örnekleri ve görsellerle de zenginleştirilerek okuyucuya pratiğe dayalı bilgiler sunmaktadır.

Hipoterapi alanında kendini yetiştirmek isteyen terapist klinisyenler için bu kitabın çok faydalı olacağını düşünüyorum. Hipoterapi uygulayacak terapistler; en iyi şekilde organize edilerek yazılmış bu rehber kitap ile hipoterapinin teorik temellerini, hipoterapide atlarla ilgili temel bilgilerini ve hipoterapi uygulama pratiğini geliştireceklerdir.

Bu kitabın klinisyenler ve hipoterapiye ilgi duyan ve mesleki uygulamalarına entegre etmek isteyen fizyoterapistler ve ergoterapistler için çok değerli bir kaynak olacağına inanıyorum. Hipoterapi ile ilgili uzun yılların deneyimi ve pratiğini kaleme alarak bu kitapta okuyucu ile buluşturan Fizyoterapist Cem Gezgin'i kutluyor ve bu alanda yapacağı başarılı çalışmalarla hipoterapinin ülkemizdeki gelişimine önemli katkılar sağlayacağına inanıyorum.

Hepinize keyifli okumalar dilerim...

Prof. Dr. Gonca BUMİN

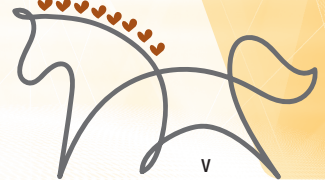
Bölüm Başkanı

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Ergoterapi Bölümü

23 Nisan 2021, Ankara

Sunu

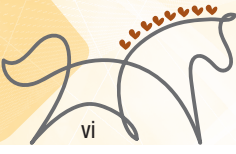

Elinizde tuttuğunuz “Özel Gereksinimli Bireylerde Hipoterapi Uygulamaları” isimli kitabımız 16 yıllık teorik - pratik çalışmaların ve eğitimlerin sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu kitabın fikir annesi olan sevgili eşim Fizyoterapist Zekiye Gezgin, kitabın oluşturulmasının her aşamasında bana fikirleriyle, görüşleriyle ve mesleki paylaşımlarıyla destek olmuştur. Bu kitabın her aşamasında katkısı olan sevgili eşim Fizyoterapist Zekiye Gezgin’ e katkılarından ve desteklerinden dolayı teşekkürlerimi belirtmek istiyorum.

Kitabın yazım aşamasından sonra defalarca kitabı okuyup editörlüğünü yapan, çok değerli görüşleri ve yönlendirmeleri ile kitabın son şeklini almasında büyük katkıları olan hocam, meslektaşım sayın Prof. Dr. Gonca Bumin’ e bu kitaba yapmış olduğu katkılarından dolayı teşekkürlerimi iletmek isterim.

Benimle birlikte Hipoterapi Uygulamaları konusuna gönül vermiş ve yağmur, çamur, kar, soğuk, kış, yaz demeden özel gereksinimli çocukların rehabilitasyon süreçlerine alternatif bir destek terapi yöntemiyle katkı sağlamak adına benimle birlikte çalışan çok kıymetli ekip arkadaşlarım; Ergoterapist Ahmet Erdođdu, Ergoterapist Ayşenur Demir, Ergoterapist Azat Servet Sencar, Fizyoterapist Banu Gözde Mert ve Ergoterapist Melike Dıramsız’ a yapmış oldukları özverili çalışmalarından ve katkılarlarından dolayı teşekkürlerimi iletmek istiyorum.

Hipoterapi uygulamalarının başarılı olabilmesinin en önemli etkeni katılımcı ve istekli özel gereksinimli çocuklarımızın olmasıydı. Bu kitabın içinde bazılarının küçük hikayelerinin ve birçoğunun da resimlerinin yer aldığı çok sevgili öğrencilerim, bana öğrettikleriniz için ve katılımlarınız için sonsuz teşekkürlerimi sizlere iletmek isterim. Bu aşamada, çocuklarını her koşulda hipoterapi seanslarına getiren, bizleri her zaman olumlu destekleyen sevgili özel gereksinimli çocuklarımızın ailelerine de tüm özverili desteklerinden ve katkılarından dolayı teşekkürlerimi iletmek isterim.

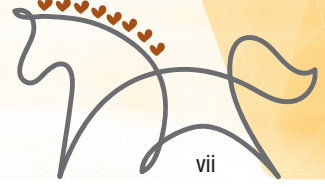
Kitabın baskı aşamasına gelmesinde ve çoğaltılarak dağıtılması konusunda hiçbir tereddüt yaşamadan katkılarını sunan çok değerli Hipokrat Yayınevi' ne de buradan teşekkür etmek isterim.

Son olarak kitap üzerinde çalışırken onlarla geçirebileceğim zamanın bir çoğunda yanlarında olamadığım oğlum Barış Cem Gezgin ve oğlum Ulaş Cem Gezgin' e anlayışlarından ve sınırsız desteklerinden dolayı teşekkür etmek istiyorum.

Oğullarım Barış Cem Gezgin ve Ulaş Cem Gezgin' e

Fzt. Cem GEZGİN

İçindekiler

Bölüm 1

Hayvan Destekli Müdahaleler

Giriş	1
Hayvan Destekli Müdahaleler	1
Hayvan Destekli Müdahale	2
Hayvan Destekli Aktivite (HDA)	3
Hayvan Destekli Eğitim (HDE)	3
Hayvan Destekli Koçluk (HDK)	3
Hayvan Destekli Terapi (HDT)	4
Hayvan Destekli Müdahalenin Etkileri Nelerdir?.....	4
1. Biyofili Hipotezi	5
2. Psikolojik Teori	5
İnsan Hayvan Sosyal Bağlantısının Nörobilimi.....	6
Hayvan Destekli Terapinin Yararları	10
Hayvan Destekli Terapinin Tarihçesi	11
York Retreat, İngiltere.....	12
Bethel Center, Bielefeld Almanya.....	12
Saint Elizabeths Hastanesi, Washington, ABD	13
HDM Uygulamalarında Hayvan Refahının Sağlanması.....	15

Bölüm 2

Terapötik Binicilik

Giriş	19
Terapötik Binicilik (Atla Terapi)	19
Klasik Hipoterapi	21
Hipoterapi	23
Gelişimsel Terapötik Biniş	25
Terapistin Terapötik Binicilikteki Rolü Nedir?	27
Terapistler İçin Ek Roller.....	28

Bölüm 3

Hipoterapi Uygulamalarının Tarihçesi

Giriş	29
Hipoterapi Uygulamalarının Tarihçesi	33
1 – 20. Yüzyıla Kadar Hipoterapi.....	33
2 – 20. Yüzyıl Sonrası Hipoterapi	34

Bölüm 4

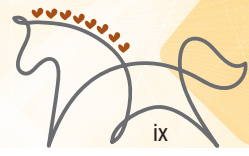
Hipoterapi Uygulamaları

Giriş	37
Hipoterapi	39
Hipoterapi Uygulaması Kimler Tarafından Yapılmalıdır?	40
Hipoterapinin Uygulandığı Durumlar	40
Hipoterapinin Etkileri.....	41
Hipoterapi Seansları	42
Hipoterapi Seanslarında Bulunması Gereken Ekip Elemanları	42
Hipoterapi programına katılacak bireylerde ve uygulamalarda dikkat edilmesi gereken temel konular.....	43
1. At aktiviteleri hareket içerir.....	43
2. At aktivitelerinin özü at-insan ilişkisidir.....	43
3. At aktiviteleri için özel bir çevre ve bazı özel ekipmanlar bulundurmamak gereklidir.....	43
4. Ata binme aktiviteleri her zaman potansiyel düşüşlere sebep olabilir.....	43
5. Atların etrafında çalışmak risklidir.....	43
6. At aktiviteleri takım işidir.....	43
7. Hiçbir zaman unutulmaması gereken, “hipoterapinin uygulanan diğer terapi yöntemlerine yardımcı bir aktivite” olduğudur.....	44
Hipoterapi Uygulamalarında Tesis Sahibi, Eğitimciler ve Uzmanların Bilmesi Gereken Önemli Konular	44

Bölüm 5

Atları Terapide Neden Kullanıyoruz?

Giriş	45
Atları Terapide Neden Kullanıyoruz?	46
İnsanların Yürüyüş Analizi.....	47
Atın Adeta Yürüyüş Özellikleri ve İnsan Yürüyüş Biyomekaniği ile Karşılaştırılması	49
İnsanlar Nasıl Yürür?	49

Yürümenin Belirteçleri	51
Atların Yürüyüş Analizi	56
At ve İnsanın Uyumu	67

Bölüm 6

Duyu Bütünleme ve Hipoterapi

Giriş	73
Duyu Bütünleme ve Hipoterapi İlişkisi	75
Duyu Bütünleme Nedir?	75
Duyusal Modülasyon Bozukluğu	79
Duyusal Kaynaklı Motor Bozukluklar	79
Duyusal Ayırt Etme Bozukluğu	79
Hipoterapi Uygulamaları İle Duyu Bütünleme Terapisine Destek Sağlanabilir mi?	80

Bölüm 7

Ergoterapi ve Hipoterapi

Giriş	89
Ergoterapide Hipoterapi	91
Bilişsel Rehabilitasyon ve Oyunlar	95
Hafıza Çalışmaları	96
Takip Çalışmaları	96
Problem Çözme Çalışmaları	97
Sıralama Çalışmaları	97
Dikkat Süresi Çalışmaları	97

Bölüm 8

Hipoterapi Atının Özellikleri

Giriş	101
Atların Genel Özellikleri	102
Atın Zekası	102
Atın Davranış Biçimleri	103
Atın Öğrenme ve Hatırlama Yeteneği	112
Atın Duyuları	112
İşitme duyusu	112
Koku Alma Duyusu	113

Tat Alma Duyusu	113
Dokunma Duyusu	113
Görme Duyusu	114
Altıncı Duyu Flehmen	114
Atın Yaşama Alanı	114
Hipoterapi Atı Nasıl Olmalıdır?	115
İdeal Terapi Atı Nasıl Olmalıdır?	115
Biniciye Uygun Hipoterapi Atı Nasıl Seçilmelidir?	117
Terapi atının bakımı	118
Bir Terapi Atının Özellikleri	118
Atın Yapısının Binicideki Etkileri	119
Hipoterapide Bilinmesi Gereken Binicilik Terminolojisi	121
At (Latince adı equus caballus)	121
Aygır	121
Başlık	121
Binici	121
Beygir	121
Caveleto	122
Engel	122
Eyer	122
Gem Demiri	122
Kastrasyon	122
Kısrak	122
Lonj (çılбір)	122
Manej	122
Pony	122
Sırık	123
Tok 123	
Semer	123
Dizgin (Kantarma kolu)	123
Tasma	123
Tay 123	
Manej Kuralları	123
1. Maneje girmek istiyorsanız ve eğer manejin kapısı kapalıysa;	123
2. Eğer siz manejde çalışırken biri dışarıdan "KAPI !" diye sesleniyorsa;	123
3. Maneje girerken;	123
4. Maneje girdikten sonra;	124
5. Manejde çalışırken;	124
6. Manejde engel atlama çalışırken;	125
7. Manejden Çıkarken;	125
8. Manejde güvenlik;	126

Bölüm 9

Hipoterapi Uygulamalarında Kullanılan Materyaller

Giriş	127
Hipoterapi Uygulamalarında Kullanılan Materyaller	128
1. Tok.....	128
2. Koruyucu Yelekler.....	131
3. Pantolonlar.....	132
4. Çizmeler ve Koruyucu Botlar	132
5. Eyerler	133
6. Başlıklar ve Dizginler.....	138
7. Üzengi	141
8. Eyer Pedleri.....	142
9. Kolon Kayışları	143
10. Diğer Malzemeler.....	143

Bölüm 10

Hipoterapide Değerlendirme

Giriş	147
Hipoterapide Değerlendirme ve Gözlem	148
Hipoterapi Programına Katılacak Engelli Bireyin Değerlendirilmesi	149
Değerlendirmede Gözlemin Önemi	151
Kas İskelet Sistemi.....	152
Algısal Motor Sistem	156
İşlevsel Yetenekler.....	157

Bölüm 11

Hipoterapi Seansına Hazırlık

Giriş	163
Hipoterapi Seansına Hazırlık.....	164
Atın Hazırlanması ve Seçimi	164
Terapi Atının İdaresi	166
Ata Bindirme ve İndirme Teknikleri.....	168
Ata Bindirme Yöntemleri.....	168
Attan İndirme Yöntemleri.....	170
Ata Bindirme ve İndirme Sırasında Dikkat Edilecek Konular	171

Bölüm 12

Hipoterapi Seansı

Giriş	175
Hipoterapi Seansı	176
1. Atla Tanışma	176
2. Isınma.....	177
3. Çalışma.....	178
4. Gevşeme.....	179
5. Vedalaşma	179
Kaynaklar.....	181